

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop, (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

KEZDŐ-POLITIKAI-HETILAP

ELŐFIZETÉSI ARAK

Romániában

Egész évre — 620
Félévre — 320
Negyedévre — 170
Egy hónapra — 60
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 3.50

Csehszlovákiában

Egy hónapra — 25 ck
Egy szám — 1.50 ck

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 19. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Sebeth 19 * 1924 január 25 Péntek

Inzolvencia

Tulajdonképpen örvendünk kellene neki, hiszen ő az első fecske. Az első igazi békefecske. Az inzolvencia. Háborus műkifejezésekhez szokott fülünk már egészen megfélekedett róla, azt hittük soha sem tér vissza, de ime megérkezett, nem is egyedül, de seregestül lepi el a közgazdasági élet egét. Az újságok hasábjain egyre gyakrabban találkozunk a csődökkel és fizetésképtelenségekkel, nem-sokára külön rovatot kell nyitnunk nekik. Mi még sem örülünk ezeknek a békefecskének, sőt komoly és fájdalmas aggodalom vesz erőt rajtuk. A fizetésképtelenség csalhatatlan jele annak, hogy kóros bacillusok marják a közgazdasági organizmus testét, mert csalóka látszat az, hogy az inzolvencia a nyugodt békegazdálkodás tünete. A sánta okoskodás tulajdonképpen csak arra épít, hogy a háboruban nem fordult elő ez a jelenség, tehát békeproduktum. Holott éppen az ellenkezője igaz. A tömeges csőd és fizetésképtelenség az egész-ségtelen gazdasági helyzet szignuma és előjele az elkövetkező háborúnak. Ez az a hare, amely megelőzi az igazi háborút. A fegyverek csör-gése közben azonban elnémul, mert különböző kényszerrendszabályok, moratóriumok és egyéb mesterséges injekciók elcsitítják, ugyszólván narkotizálják. Most, hogy ezeket a narkotizáló szereket már nem alkalmazzák, újult erővel tör fel a krízis, ami a legbeszedesebben bizonyítja, hogy a gazdasági életben továbbfolyik a háboru, amelynek esélyei ugyancsak veszedelmek-kel teljesekek.

A legújabb erdélyi fizetésképtelenségeknek az általános, egész Európára kiterjedő közgazdasági bajokon kívül speciális romániai, sőt speciális erdélyi okai is vannak. Az inco-
lencia csak a végső kifejlése egy hosszú és kálváriás folyamatnak és nem az a kö-rülmény szomorú, hogy néhány cég már eljutott ehhez a végső kifejléshez, hanem az, hogy a legtöbb erdélyi ipari és kereskedelmi vállalat belekerült ennek az elhanyagolási folya-matnak sorába. Nem elszigetelt, itt-ott felbuk-kanó események ezek, hanem logikus követ-kezményei annak a gazdasági politikának, amelyet immár harmadik esztendeje folya-tat vaskövetkezetességgel a liberális rendszer. A szemlélődőnek önkéntelenül az az érzése, hogy itt egy egyre szélesebb mederbe csapó harc folyik, amelyben az egyik oldalon a kormány, a másik oldalon a közgazdasági tényezők álla-nak. Hogy ki a támadó és ki a védekező fél, azt természetesen mondanunk sem kell. Nem lehet még világosan látni a küzdelem végső célját, de egyes szimptomákból már követke-zetni lehet, hogy itt bizonyos pártérdekek is-mét előjogokat követelnek maguknak az állam és a polgárok összeségének érdekei felett. Nagy-on jellemző az a kijelentés, amelyet néhány nappal ezelőtt a kormány egyik tagja tett, amikor felhívták a figyelmét az egyre gyak-rabban jelentkező csődökre és fizetésképtelen-ségekre. „Nem baj, — mondotta a miniszter — ha a vállalkozó tönkremegy, az objektum min-denképen megmarad.” Más szavakkal szólna azt jelenti ez, hogy vigye az ördög a kereskedőket, gyárosokat és iparosokat, sőt vigye minél előbb, a gyár, a gép, az áru amugyis ittmrad és arra majd alkalmas pillanatban rátehetjük mi a kezünket.

Lehet, hogy a miniszter ur kijelentése akaratlan elszólás volt, de ennél találóbban a liberális párt gazdasági politikáját alig lehetett volna jellemezni. A következmények fényesen igazolják, hogy a kormány egész gazdasági rend-szerét erre az elvre építi és azt tudatosan, kö-nyörtelenül, végső konzekvenciájáig meg is va-nyósítja. Az egészségtelen adórendszer, az eszte-len vámpolitika és végül a Banca Nationala

szinte egész Európában egyedülálló hiteltakti-
kája mutatja, hogy a kormány tudatosan akarja
legyengíteni a meglévő gazdasági erőket, meg
akarja törni ellenállóképességüket, hogy azután
annál biztosabban vehesse át az egyeduralmat
az ellenállásra képtelen organizmus felett a
mindenható liberális tőke. Az egyre gyak-
rabban jelentkező fizetésképtelenségek azt mu-
tatják, hogy az évek óta gondosan elhelye-
zett aknák most már robbani kezdenek. A
liberális kormány végre hozzákezdhet az er-
délyi gazdasági élet teljes átcsoportosításához,
vagyis belekényszerítheti a liberális érdekszfé-
rába. Hogy vajjon hasznára lesz-e az átcsopor-
tosítás az egyetemes gazdasági életnek, vajjon

összeegyeztethető-e a kormányhatalomnak ilyen
irányban való kiaknázása, az más lapra tarto-
zik. Mi egyelőre csak azt látjuk, hogy az ál-
lampolgárok bizonyos csoportja és a gazdasági
élet bizonyos körei ellen *irtóhadjárat indult*
meg, amelyben minden fegyver a kormány
kezébe van, míg a megtámadottak szabad
prédái az önkénynek. Ennek az egyenlőtlen
harcnak nem lehetnek egészséges és üdvös kö-
vetkezményei. Egészen bizonyos, hogy ennek
a gazdasági politikának is bekövetkezik a reak-
ciója, amely olyan kríziseket fog előidézni,
hogy annak leküzdéséhez még a liberális tőké-
nek sem lesz elegendő ereje. Ez lesz az igazi
inzolvencia.

Ulainék kiszabadultak a börtönből

A bíróság feltűnően enyhe ítélete. Rassay Vázsonyival tart. Félmillió svájci frank ellenében szabadlábra helyezik az egyik koronarontó bankigazgatót

(Budapest, jan. 24. Az Uj Kelet tudósítójá-
tól) Óriási érdeklődés mellett ma hirdették ki az
ítéletet Ulain Ferenc és társainak összeesküvési
bűnpörében. A bíróság Ulaint, Szemere Bélát és
Bobula Tituszt egy hónapi és tizennégy napi ál-
lamfogházra ítélte, a büntetést azonban a vizsgá-
lati fogsággal kitöltöttnek vették s így a három
puccsvezért már szabadlábra helyezték.

Az ítélet indoklásában a bíróság megállá-
pítja, hogy Döhmél Frigyes vallomását nem vette
figyelembe, mert ő agent provocateur volt, de a
többi terhelőtánuat igen. Mi az, aniben bűnösök a
vádoltak? — kérdi a bíróság ítéletének indoko-
lása. A magyar büntetőtörvény

az előkészületi cselekményt nem bünteti

általánosságban, de a büntetőtörvénykönyv 156-ik
paragrafusába ütköző cselekmény éppen veszélye-
sege miatt kivétel, mert itt nemcsak az előkészü-
letet, hanem még az előkészületre létrejött szö-
vetséget is üldözi a törvény.

A vádlottak elhatározták, hogy politikai és
katonai szerződést kötnek a bajorokkal. Elhatáro-
zásuk komolyságát igazolja, hogy Döhmelben nem
biztak s ezért Ulaint küldték Münchenbe, ahová
magával vitte azt a szerződést, mely a közös akció
alapja lett volna. A bíróságnak a vádtól eltérőleg
kellott ítélekeznie, mert

büntett nem forog fenn,

minthogy a cselekmény veszélyességét nem fokozta
sem az, hogy tervüket szerződésbe foglalták, sem
pedig Ulain utnakindulása.

A bíróság megállapítja, hogy a hazafias egye-
sületekben sem történt előkészületi cselekmény,
ami csak akkor forogna fenn, ha megszállási ter-
vet és fekete listát is készítettek volna, ilyet azon-
ban a vádlottak nem készítettek. Enyhítő körü-
lmény a vádlottak büntetlen előlete s az is, hogy
cselekedetükben hazafias szempontok irányították
őket és hogy

cselekedetük nélkülözötte a veszélyességét.

Az ügyész és a védők is felebbeztek az ité-
let ellen. Ulain visszakapja az óvadékot, de Bo-
bulát visszatartják, mert külföldi állampolgár.

Budapest, január 24. A demokratapárt teg-
napesti vacsoráján Vázsonyi Vilmos, Rassay Ká-
roly és Pakots József is megjelentek. A vacsora
szennációja az, hogy Rassay színvallást tett. Ki-
jelentette, hogy

együtt akar harcolni Vázsonyival

és nem hajlandó belépni olyan liberális pártba,
amelybe Vázsonyi nem léphet be. Vázsonyi azt
hangoztatta, hogy a demokrata polgárság szívesen
együtthalad a szociáldemokratákkal, de a szocia-
listák megkívánják, hogy a demokraták az ő pa-
rancsukra járjanak el. A debreceni választásokkal
kapcsolatban Vázsonyi kijelentette, hogy a liberá-
lisoknak nem októberi politikát kell csinálniuk, ha-
nem januárit, mert januárban vagyunk.

Budapest, jan. 24. Nagy Emil igazságügy-
miniszternél kétórás konferencia volt a letartóztatott
koronarontók ügyében. A tanácskozáson résztvet-
tek az ügyészek és pénzügyi szakértők is. Az igaz-
ságügyminiszter utasította az ügyészeket, hogy a
hatósági eljárás

ne zavarja a közgazdasági élet nyugodt
folyását.

A Depositenbank jogtanácsosának előterjesztésére
az igazságügyminiszter kijelentette, hogy Kalbs Pált
félmillió svájci frank óvadék ellenében hajlandó
szabadlábra engedni azzal a kikötéssel, hogy Kalbs
a főváros területén ellenőrzés alatt marad.

Budapest, január 24. Bethlen miniszterelnök
a hét végén Budapeste érkezik. Valószínűleg vele
jön Kállay pénzügyminiszter is. Abban az esetben,
ha a pénzügyminiszter nem kíván jelen lenni a
jövátételi bizottság párisi ülésén, akkor báró
Korányi párisi követ fogja a magyar kormányt
képviselni.

Budapest, január 24. A jövátételi bizottság
hozzáfogott a magyar kölcsön ügyében felvett két
jegyzőkönyv átvizsgálásához. Ez a munka körülbe-
lül két hétig fog tartani,

azután kinevezik a főbiztost.

Budapest, január 24. A magyar nemzet-
gyűlésen Eckhardt Tibor kétszer is interpellált.
Első felszólításában kérdést intézett a kormányhoz,
hajlandó-e a sajtónak azt a részét megrendszabá-
lyozni, amely a koronarontókat pártfogolja. Az
igazságügyminiszter az ügy fontosságára való tekin-
tettel kérte, hogy az interpellációra holnap vála-
szolhasson. Második interpellációjában igen élesen
kell ki az ellen, hogy a kormány a koronarontókat
még nem internálta, holott Turchányi és Kiss
ébredővezérek ügyében már intézkedett, pedig Tur-
chányi katolikus pap, Kiss Ede jóhírű gyakorlóorvos.

Eckhardt ezután Vass miniszterelnökhelyet-
tessel szállott polémiába s

heves összeszóalkozás

közben kijelentette, hogy a kormány hajszáját az
ébredők ellen nem tűri. Vass miniszterelnökhelyet-
tes erőlyesen tiltakozott a hang ellen. Eckhardt
kijelentette, hogy az ébredőknel most lefoglalt fegy-
verek még a nyugatmagyarországi harcok idejéből
származnak. Menekülni kell a kormányterror elől.

Vass miniszterelnökhelyettes indulatosan rá-
szólt:

— Nekünk az ön terrorja elől kell mene-
külnünk.

Eckhardt: Bár látnám.

Vass miniszterelnökhelyettes tiltakozik Eck-
hardt hangja ellen.

Eckhardt: Nem tűröm az arcátlan vádasko-
dáásokat!

Vass: Kire érti?

Eckhardt: A vádakra.

Vass megállapítást kéri, hogy az Eckhardt
hangja sértő.

A
yártmányai állandóan
i áron

ÁSZ
MP.

ALLALAT

kes Kelemen-u.) 11

84

szoba,
éb vízvezetési

alók.
mindennemű
cikkek

ése garancia

ök
ndó nagy

dezett
ly

t:
em-utca) 2. szám
14

n álló
rusító
k.

fizetési igényekkel
si vállalat rt.-hoz
telige alatt kéretnek.

Endetall

Mindenféle
poharak,
demyonok,
palackok,

legelőnyösebben

JOSNÁL

89. Telefon 954.

zerárgyár

19. szám

rgönyec: juvaere, Cluj

koroskedés

rany, ezüst és

latinabaváltási

lamint kinacuzst

it.

tóknak!

AR

Fióküzlet
Egeres

zeszazgeteti és szét

zonnai készit és

áron

és és ládagyár

101-101) 1 szám

Vándorcirkusok lopkodják a gyermekeket

Ujra eltűnt három gyermek. Titokzatos gyermekrablók

(Kolozsvár, január 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári rendőrség közli: Pogocian Juon tizenkétéves kolozsborsai pásztorgyerek nyomtalanul eltűnt.

A kis pásztorgyerek eltűnése a maga hétköznapiságában is kikíváncsít a rendőri hírek szürke rovatából. Sőt éppen a hétköznapisága teszi súlyos horderejűvé az ügyet, mert az ország rendőrségei már hónapok óta szinte hétről-hétre egy-egy újabb rejtélyes gyermekeltűnési ügyben vezetnek be a nyomozást. Titokzatos lélekutatók garázdálkodnak az országban, tajjai egyforma ravaszsgal csapnak rá áldozataikra a nagy városok forgatagában és kis faluk elhagyott utcáin.

Bizonyos az, hogy a gyermekeltűnésekben elsőrendű szerepe van a ponyvairodalom detektív-gyöngyszemeinek és a ponyvafilmeknek, melyek a gyerekek élénk fantáziáját maró méreggel megmetélezik és a tudat alatt megapuló kalandos ösztönöket patológikus elfajulásokig fokozzák. Az ilyen gyerek fölött hatalmas ur lesz a kóborlási vágy és a jó pszichológiai szimuláció dolgozó kerítők szavai termékeny talajra hullanak. Az eddigi gyermekeltűnések során egyetlen rablásról sem tettek jelentést, valószínűvé teszi, hogy a rejtélyes ügyek nem erőszakkal dolgoznak, hanem a csábítás eredményesebb eszközeit állítják rejtélyes céljaik szolgálatába.

Arra, hogy a még mindig ismeretlen gyermekkereskedők mire használják fel áldozataikat, legfeljebb csak következtetni lehet, de a rendőrségi nyomozásnak talán utat mutathat a calarasi rendőrség körtávirata, amely ma érkezett meg a kolozsvári rendőrségre. A távirat szerint Parvu Nicolai tizenkétéves és Parvu Anico tízéves gyerekek calarasi néhány nappal ezelőtt titokzatos körülmények között eltűntek. A távirat elmondja még, hogy a gyermekek eltűnésének idején egy vándorcirkusz ütötte fel a sátorfáját a városkában és a gyermekek eltűnésének időpontja pontosan összeesik a cirkusz eltávozásának időpontjával. A calarasi rendőrség valószínűnek tartja, hogy a gyermekek eltűnésében a cirkusz személyzetének része van.

A kolozsvári rendőrség most a calarasi rendőrség távirata alapján újra revízió alá vette az összes eddigi gyermekeltűnési eseteket, mert valószínűnek látszik, hogy Erdélyben is valamilyen vándorcirkusz társaság ügynökei csábították magukkal az eltűnt gyerekeket. A gyermekeltűnések ügyét különösen az esetek nagy száma teszi fontossá és így a vizsgálatot a legkomolyabb eszközökkel kell lefolytatni.

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Méir Aaron Goldschmidt

Minden, amit itt látott, mind e boldogság és öröm, a fiatal leányka okos, részvetés pillantása, mindez valami félelmetes érzés kuszálódott benne, kísértetesség, mint egy varázslatos látomás, amelyet jóangyal gondoskodón pergetett elébe, hogy megmutassa neki, mi minden vár rá. Valahányszor saját állapotára ezek gondolatai, mintha izzó szurások járnának át mellét és úgy érezte magát, mint a mesék asszonya, aki fiatal lánykorában, a gyermekáldástól való félelmében varázsmagvakat evett és aki aztán a templomban meg nem született gyermekeit látta maga elé sorakozni: vádoló pillantással nyugtatták élettelen kezüket a mellére, egyik a másik után, véget nem érő sorban, amíg csak a fájdalomtól és lelkigyötrelemtől holtan nem terült a templom padozatára. A társaság lármája, ujongása mind távolabbról hangzott feléje, végül már maga a fiatal lányka is olyan látzott, mint egy tűnő körkép... A fekete szemek még keresték őt és örök bucsut intettek neki... Megingott és kénytelen volt az asztalba fogózni, hogy le ne bukjon a székről.

Amikor újra öntudatra ébredt, ez egész társaság körülötte sürgölődött, mindannyian szerető részvétet mutattak iránta. Csaknem sirva köszöntötte meg ezeknek a zsidóknak jószágos szeretetüket és elsielt, hogy örömtüket ne zavarja tovább.

Amikor kiért a csöndes esti levegőre, az előtte járó és sétáló emberek értelmetlen zümögésében kishitűnek és levertnek érezte magát. Kitért a szélnek, látta magát, — bármerre is gondolt, irtózás és félelem környékezte. Végre

Macdonald kormánya letette az esküt

Az első minisztertanács. A megbukott lord Curzon nem várta be utódát. A francia sajtó attól tart, hogy Macdonald beavatkozik a Ruhr-kérdésbe

(London, jan. 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) György király hozzájárult a Macdonald által előterjesztett miniszteri listához, mire az új kormány azonnal letette az esküt.

A sajtó üdvözlözi az új kormányt, amelynek összeállítását az egész közvélemény nagy meglepetéssel fogadta, mivel Macdonaldnak sikerült a lordok háza számos tagjának közreműködését megnyernie.

Eskütétel után az új kormány tegnap megtartotta az első minisztertanácsot, amely főként belpolitikai, elsősorban a munkanélküliség kérdésével foglalkozott. Azonkívül lakáshiány

és a volt frontkatonák elhelyezéséről határoztak. Páris, jan. 24. A francia fővárosban mindenki Macdonald angol miniszterelnöknek Franciaországgal szembeni esetleges terveiről beszél. A francia sajtó annak az

aggodalmának ad kifejezést,

hogy az angol-francia viszonyban az eddigit is felülmúló feszültség fog bekövetkezni. E lehetőség tárgyalásának során a „Petit Parisien“ és a „Temps“ arra az eredményre jutnak, hogy a Poincaré-kormány a Ruhr-politika terén azonnali kezdeményezéssel kell elébevégnia a biztosra vehető angol akciónak.

Oroszország Lenin temetésére készül

Óriási pompával helyezik nyugovóra Lenint. A külföldi kommunisták ötperces munkaszünete a gyász jeléül

(London, január 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az orosz kormány nagyszabású intézkedéseket tesz, hogy Lenin temetése méreteiben is imponáns legyen. Lenin holttestét különvonaton vitték Gorkiból Moszkvába, ahol szertartások között a szakszervezetek csarnokában ravatalozták fel.

Oroszország gyásza

A moszkvai pályaudvarról gyalog vitték Lenin koporsóját a szakszervezetek csarnokába. A koporsót maguk a népbiztosok vitték a vállukon. A „New-york Tribune“ moszkvai levelezőjének jelentése szerint az utvonalon óriási tömeg kísérte a halottasmenetet. A környékbeli városokból és falvakból ezerszámra özönlik be a lakosság, hogy résztvegyen Lenin temetésén. A ravatalt a pálmák és koszorúk valóságos erdejé borítja.

Lenin halálának hírére Oroszország szerte óriási megdöbbenéssel fogadták. Moszkva a halál hírére felöltötte a gyász képét, a mulatságokat beszüntették, a nyilvános helyiségeket bezárták. Január huszonegyediké gyásznapi volt Moszkvában, de a vidéken is.

A kormány úgy határozott, hogy Lenint a Kreml tala mellé temetik. A temetést rendező bizottságba bevonták az új orosz művészet legtehetségesebb tagjait is. A temetés alatt megszólaltatták Moszkva összes harangjait.

A halálosat külföldi hatása

A lengyel kormány részvétét fejezte ki Moszkvában Lenin halála fölött. Eddig a lengyel kormány az egyedüli külföldi hatalom, mely rész-

vétnyilatkozatot tett. A párisi „Humanité“, a francia kommunista párt lapja gyászkeretben jelent meg és arra szólította fel a világ munkásságát, hogy a temetés napján a gyász jeléül öt percig szüneteljenek a munkát.

Tighinába egy orosz küldöttség érkezett, melyet a román küldöttség ünnepélyesen fogadott. Este azonban megérkezett Lenin halálának a híre, mire az orosz bizottság tagjai gyászruhát öltöttek, gyászülést tartottak s azután rögtön visszautaztak Odesszába.

Lenin halála nem jelent politikai változást

Moszkvai jelentés szerint Lenin utódja állítólag Stalin, a kommunista párt elnöke lesz. Az utód megválasztásának kérdéséről a szovjetkormány-ságok uniójának január huszonhatodikán összeülő kongresszusa fog dönteni.

A népbiztosok tanácsa Rikoffot és Kamenevet bizta meg Lenin teendőinek ellátásával. A szovjet-kormány hivatalos kommunikéje szerint az országos szovjetkongresszus meg fogja tenni a szükséges intézkedéseket, hogy a szovjetkormány munkájának megszakítás nélküli folytatását biztosíthassák. A kommunista lapok hangsúlyozzák, hogy a kormányzás teendőit majdnem két éve Kamenev, Zinovjev és Stalin végzik és ez biztosítja, hogy Lenin halála nem fog semmiféle változást előidézni a jelenlegi politikában és nem lesz befolyása az ország belpolitikájára.

Trockij szabadságáról betegesen Moszkvába érkezett Lenin temetésére.

gondolatai Léwyre estek és a vigasznak egy sugara sütötte át lelkét. Utját a szülők otthona felé irányította, ahol Léwy benakó volt.

Amikor szobája közelébe ért, hangos társalgást hallott bévülről. Minthogy azonban Léwy hangját is kismerte, — mégis csak benyitott.

— Hiszen itt van Bendixen! — kiáltott az egyik jelenlévő, — ez éppen neki való dolog!

— Bendixen: — kiáltott Köny is és felkelt az ágyáról, — tudod-e már az újságot? Franciaországban kitört a forradalom; Tizedik Károlyt elkergették! Vive la republique! — Né csak, — úgy áll itt a meglepetéstől, mint egy sóbálvány!

És még hozzátette:

— Gröndal azt javasolta, hogy az egész kórházunk vándoroljon ki Franciaországba és vétesse föl magát a francia hadseregbe.

— Igen, — mondotta Gröndal — én már jóllaktam ezekkel a nyavalyásokkal itten. Hiszen ha néha olykor egy-egy fegyenc valamelyik felügyelőnek egy-egy joggyártmányu széles kését hasába nem döfne, tisztességes sebet egyáltalán nem láthatna az ember. No de ott! Ha egyszer átkerülünk oda, akkor saját-maga ütne, vágna, lehetne olyan sebet, amelyeket csak kívánhat. Ugy sejttem, nemsokára az oroszok is a franciák ellen vonulnak és nincs a világon kedvesebb páciensem, mint az orosz. Ilyen fikción felcserélhet az ember amennyit csak akar, leszedheti félkoponyáját — és nyugodtan fekszik előtted. Odaát a klinikán a múlt esztendőben volt egy orosz matrózunk. Valami sulyok lapította szét, — a fejére esett. Amikor kezem alá került, kásává

volt lapitva. Három héttel később megláttam, amint egy parasztkölyköt rakott el a piacra, akitől egy uborkát lopott.

— Igen bizony, — mondotta az egyik — jó volna most Párisban lenni. — Micsoda élet lehet most ottan! A jakobinusok fejükbe csapják piros sipkájukat, hadat üzennek a föld királyainak, — talán az ég királyának is — és egymillió embert állítanak az ellenség elé. Jéminé-uristen! Elképzelem, hogyan fujják naphosszat a generálmarsot, a rengeteg sok templomtoronyból hogyan zúgnak a vészharangok és a nagy zajgásban újra előbujnak a jó öreg királygyilkosok, hogy megfürödjenek a meleg napsugárban, mint a kigyók tavasszal.

— Több tiszteletet a királygyilkosoknak! — kiáltott Köny. — Nekem magamnak is kedvem volna királygyilkos lenni, — persze tisztességes módon, rendes pör, ítélet és végrehajtás után. Hac-ak más királyunk volna, nem ez a fehérhaju Frigyes királyunk. Mégis csak bosszantó dolog, hogy nincs olyan királyunk, aminőre ebből a célből szükségünk volna.

Gröndal azt mondta:

— Meg kell elégedni olyannal, amilyen van. Javaslom, hogy rohanjunk meg egyenesen a várat. Aux armes citoyens! ...

Egy kedves nővér nyitott be.

— Kérem szépen, doktor ur, jöjjön be, — mondotta — új páciens jött.

— Rögtön jövök, — felelt Gröndal és belebujt a papucsába.

— Én is lemegyek, hadd lássam azt az új páciens, — mondotta az egyik és már ki is ment.

A többiek is kiszállingóztak és Jakób csakhamar egyedül maradt Léwyvel.

(Folyt. köv.)

a magyar séről, mely terror töm adatokkal főtettes v ségü és izg alábbi tud

Az ü beszélt a há sel foglalko hazaias kö kében a lépést.

A kibék

mert a tö szervezet. életben a desét. A z sák a kere

Drócs desével tog alapja. Am hivatalos h szolidációról amig a ke nem puszt ellenségei keméten va

le kell

akik a köz tik. A csor miniszter s felszólított elrejtőkről módja van tárt, haza vezze azok tető bírósá brigád mos kell azokr Kecskemét

Szab csos lakásá megbeszélés a román fekete lista ségével let a célra

mega

mely a rom lépett. Lei zetők pedi

Dröz ezen a tan azután me A városhá tönökből elhajtattak erdőbe. Sz kötétek,

megfoj

vagy üt

A halottak dr. Stern Ince Lajos György, G Egyeki M Kurutz Jé Turell Ló Kaufer An Farkas S Halmos I Faragó Pá

Az i tizennyolc Demeter M tak elteme kilométerre tori erdő s

Drózdý megnevezte a fehér terror gyilkosait

Pontos adatokat terjesztett a Ház elé az orgoványi tömeggyilkosságokról. Mi történt 1919 november 15. és 16. között? Héjjas Iván és vezérkara. Az alföldi brigád titkos fegyverraktárai. Az áldozatok pontos névsora

(Budapest, január 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Röviden már hírt adott az Uj Kelet a magyar nemzetgyűlés tegnapi szenzációs üléséről, melyen Drózdý Gyözö szövéttette a fehér terror tömeggyilkosságait és megcáfolatlan adatokkal igazolta, hogy Héjjas Iván egyik főteitese volt azoknak. A történelmi jelentőségű és igaztalan érdekes ülés lefolyásáról az alábbi tudósítás számol be.

Az ülés megnyitása után Máday Gyula beszélt a házszabályrevízióról, majd a zsidókérdéssel foglalkozott. Máday a zsidókérdés megoldását hazafias kötelességnek tartja, de annak érdekében a zsidóságtól várja a kezdeményező lépést.

A kibékülésnek közgazdasági téren kell megindulnia,

mert a tőke szinte monopolisztikusan zsidószervezet. Üdvösnek tartaná a közgazdasági életben a keresztények és zsidók együttműködését. A zsidók fogadják szeretettel és oktasák a keresztényeket.

Drózdý Gyözö beszél

Drózdý Gyözö a rend és konszolidáció kérdésével foglalkozik, mert minden munkának ez az alapja. Amíg a csendőrség és a rendőrség közegei hivatalos hatalmukkal visszaélnék, nem lehet konszolidációról szó. Nem lesz addig rend az országban, amíg a kecskeméti kelevényt ki nem irtják és ki nem pusztítják az ország testéből. A konszolidáció ellenségeinek töfészke 1919 óta még mindig Kecskeméten van. Végre már

le kell számolni a tömeggyilkosokkal,

akik a közrendet és a közbiztonságot veszélyeztetik. A csongrádi bombamerénylet után a belügyminiszter statáriális rendeletet adott ki, egyúttal felszólították Budapest polgárait, hogy ha bombaelrejtőkről tudnak, jelentsék ezt be. Miután neki módja van az egész alföldi brigád szervezetét feltárni, hazafias kötelességének tartja, hogy megnevezze azokat, akiket még ma sem állítottak büntető bíróság elé tetteikért. Ahhoz, hogy az alföldi brigád mostani szereplését megérthesse, beszélnie kell azokról a bűntényekről, melyek 1919 őszén Kecskeméten történtek.

Orgoványi előestéje

Szabó Antal kecskeméti állampénztári főtanácsos lakásán, melyet Bagolyvárnak neveznek, titkos megbeszéléseket tartottak az Ébredők vezetői még a román megszállás idején. Ott állították össze a fekete listát és elhatározták, hogy a románok segítségével letagadják a listán szereplő embereket. Erre a célra

megalakították a Héjjas-különítményt,

mely a románok kivonulása napján azonnal akcióba lépett. Letartották a különítmény legénységét, a vezetőket pedig a Bagolyvárnak tanácskoztak.

Drózdý előterjeszté azoknak a névsorát, akik ezen a tanácskozáson résztvettek. Este tíz órakor azután megkezdődött a magyar Szent Bertalan-éj. A városháztérről a törvényszék elé vonultak. A börtönökből előhurcolt foglyokat kocsiakra rakták és elhajtottak velük az orgoványi határban levő Szikra-erdőbe. Szájukat betömtek szalmacsutakkal, összekötötték,

megfojtották, leszúrták, felakasztották, vagy ütőszerszámokkal agyonütötték őket.

A halottak névsora a következő: Neumann Imre, dr. Stern Zsigmond, Czigány János, Lajos László, Ince Lajos, Simon István, Kósa László, Szakovits György, Gajnal József, Vérese Gábor, Bende József, Egyeki Mózes, P. Kovács István, Horváth Döme, Kurutz József, Budai Dezső, dr. Kubinyi Mihály, Turell László, Lugossy István, Polonyi Gyula, Kaufer Arthur, Pataky István, Nazarovits Károly, Farkas Sándor, Pataky Lajos, Takács György, Halmos Lajos, Hrobál János, Bakonyi Antal, Faragó Pál, Villám István és Szűts Lajosné.

Harminchárom áldozat

Az itt felsorolt harminchárom áldozat közül tizenhét a Szikra-erdőben, kétszáz lépésnyire Demeter Márton erdőőr lakásától, a Tisza felé voltak eltemetve, tizenöt pedig az Orgoványtól két kilométerre levő Bugac községhez tartozó monostori erdő szélén. Ezeket az áldozatokat exhumálták

és az orgoványi temetőben földelték el. Ugyancsak a törvényszék fogházából vitték ki

a városi katonai lókorházba Berényi Pált, Berkes Sándort és Reismann Bélát, akiket meztelenre levetkőztetve a legénységi konyhába zártak be. Harmadnapra az épület padlásán felakasztották, kinn voltak, majd félholt állapotban kocsiakra rakták és a Mária-kápolna nevű tanyára vitték, ahol az utementi fára felakasztva ismét addig kinn voltak, amíg mindhárman meg nem haltak. A helyszínen vannak eltemetve, alig félméternyi mély sírban. Sztusz Sándort és Hardstein Ignácot a rendőrségi fogdából vitték ki és a nyíri erdőben előbb agyonkínálták, azután elevenen eltemették őket.

Kik a gyilkosok?

Drózdý ezután feltette a kérdést, ha ezek az adatok az ő kezébe kerültek, miért nem jutottak az illetékes hatóságok kezébe? Majd felolvassa a tömeggyilkosságok végrehajtóinak a névsorát, mely a következők: Héjjas Aurél, Héjjas András, Héjjas Tibor, Muraközy Ferenc, (Héjjas sógora), Héjjas Iván, aki az orgoványi gyilkosságnál személyesen jelen volt. (Nagy zaj a baloldalon.)

Pikler Emil: Soha sem gyilkolt.

Lendvai-Lehner István: Nagyon helyes.

Hoyos Miksa gróf: Muszáj mindennek igaznak lenni?

Rakovszky István: Nem muszáj, de tessék bebizonyítani az ellenkezőjét.

Rassay Károly: Itt halottak vannak, ezt még sem lehet úgy letagadni!

Drózdý Gyözö: Hatóságoknak minden tekintetben rendelkezésére állok, minden szavamat hajlandó vagyok bebizonyítani. (Nagy zaj a Ház minden oldalán.)

Pikler Emil (Hoyos Miksa felé): Kár védeni a gyilkosokat, gróf ur.

Hoyos Miksa: Nem védtem soha!

Drózdý Gyözö (tovább olvassa a tettesek névsorát): Danics Mihály, Danics József, Zubonyák Mátyás (Héjjas Iván volt tisztizsgálója), Zombory Mátyás, Belföldi Elek. Belföldi Gyula, akik kocsiokon vettek részt a gyilkos kirándulásokban. És még igen sok más. (Nagy zaj a Ház minden oldalán.) Az emberiségnek és a magyar nemzetnek kevés ilyen gonosztevői vannak. Az alföldi brigádnak ez volt a fundamentuma, ebből alakult a vezérkar. Héjjas Iván még ma is barátja nagy uraknak.

Héjjas szereplése összefügg ezekkel a gyilkosságokkal.

Héjjas legutóbb ígéreteket tett, hogy a hatóságok kezére juttatja az alföldi brigád fegyvereit. Kiváncsi vagyok, teljesítette-e ezt az ígéretet.

Héjjas alföldi brigádja

Adatokat sorolok fel az alföldi brigád kecskeméti, ugynevezett Héjjas különítményének szervezetéről és fegyverraktárról. Az adatok a következők:

A Héjjas-brigád központja: Budapest,

kecskeméti szervezete a Héjjas-különítmény. Katonai parancsnok Hübl Milán ezredes (Kecskemét. Soronkívül előlépett), továbbá Szávits alezredes (Kecskemét. Soronkívül előlépett). Századparancsnok: Makay Zsigmond kapitány, Thurzó Béla főhadnagy Budapest, Szakács István tartalékos főhadnagy Kecskemét, Szemerédy Dániel tartalékos főhadnagy Szank. Beosztott tiszt: Fegyver- és lövész: Dávid tüzérszázados, pirotechnikus tiszt: nála vannak az összes fegyver- és bombaelrejtésről szóló adatok. Élelmezési tiszt: Orbán Nándor polgári leányiskolai igazgató Kecskemét, pionirtiszt: Muraközy Jenő tartalékos főhadnagy Kecskemét (Szikra-erdő). Orvosai is vannak: dr. Szabó Gyözö, dr. Müller Frigyes, dr. Damó Zoltán. Századvezetők, mint a tisztok helyettesei: Horváth József, Bugaczi, Szabó Sándor főlegyházai, Rácz Dezső szanki és Horváth Pál bugaci gazdálkodó. A Héjjas-zászlóalj gyülekezése a következő: Az első század gyülekezik a bugaci Horváth-féle csöszháznál, a második század a kiskunfélegyházai dohánybevaltó előtt, a harmadik a jászszentlászlói temető mellett, a negyedik a szanki községháza mellett.

Hol vannak a fegyverek?

Héjjas Iván és fivéréi, valamint Francia-Kis Mihály a zászlóalj vezérkarában foglalnak helyet. A löszerről, a fegyverről, valamint ágyukról

1919 november 15-ről 16-ra virradó éjjel saját lakásukból elhurcolták Énekes Lászlót, Deutsch Imrét és Fritz Rudolf dr.-t. Ezeket a részeg társaság Jeney József tanyájára vitte, ahol mindhármukat halálra kínozták és a répaveremben ásták el.

Akiket hazulról hurcoltak el

Elhurcolták még Hegedűs Sándort, Csillag Bélát, Faragó Bélát és Hajós Emmát, aki utközben megszökött s most is Kecskeméten lakik. Ugyancsak lakásáról hurcolták el Elek végrehajtó fiát, továbbá Szabó Mihályt, Áhinszky Károlyt, Kovács Józsefet, Sas Ernőt, Vatz Jánost, Fekete Adolfot, akiket Zana József és Kiss József tanyájára vittek és ott kínozták halálra.

Drózdý megemlíti a lajosmizsei vonaton történt esetet, mikor az utasok közül többeket leszállítottak a vonatról. Az utasok megmenekültek, de a segítségükre küldött rendőrök közül is

néhányat eltettek láb alól.

Francia-Kis Mihály csupa mulatságból az utcán lelőtte Lusztig László kecskeméti fiatalembert.

is pontos adatokkal szolgálhatok. Megmondhatom, hogy

hol vannak és mennyi van elraktározva.

Drózdý ezután felsorolja a következő helyeket: Ferencz József-laktanya, Horthy-laktanya, Nagy Ferenc és társai fatelepe Kecskemét, Felföldy Sándor tanyája és háza, Felföldy Gyula tanyája Orgovány, Rácz Dezső, Rácz András és a Szemerédy testvérek tanyája Szank, Kovács Elek tanyája Makó, Polyák János szőlője, Polyák Péter szőlője, Zombory Imre tanyája és Szabó Sándor tanyája. A kecskeméti lakosok a lókorháznál és a huszárlaktanyánál gyülekeznek.

A felesküdték száma körülbelül kétezer ember.

Drózdý Gyözö befejezi beszédét és kijelenti, hogy az indennitást nem fogadja el. (Hosszantartó éljenzés a baloldalon s mikor Szcitovszky elnök a következő szónokot akarja szólítani, zajos közbekiáltások hangzanak fel a baloldalon: „Halljuk a belügyminisztert!” Folytontartó nagy zaj.)

Farkas István: Miért nem szólal fel a belügyminiszter?

Rothenstein Mór: A belügyminiszternek soha sem volt véleménye. (Folytontartó nagy zaj,

a belügyminiszter némán ül helyén,

az ellenzéken egyre nő a láma és Dinich Ödön csak pár szót tud szólani. Az ellenzék egyre kiabál: Halljuk a belügyminisztert!)

Rothenstein Mór élesen közbekiált: Majd Héjjas fogja megengedni, hogy mit mondjon a belügyminiszter! (Az elnök folytonos csengetésére nagynehezen helyreáll a nyugalom.)

Saly Endre: A miniszterelnök ezzel az egységes párttal nem teremthet konszolidációt, nem tudja ugyanis, hogy kik vannak az egységes pártban többségben. Az ellenforradalom nyomait mindenütt meglátjuk az országban. Négy év óta semmi sem történt az ország talpraállítására érdekében. Utakat, hidakat, vasutakat, iskolákat nem építettek, ezzel szemben rendelkezünk rendőrökkel, csendőrökkel, tolyamőrökkel, határőrökkel s a végén odajutottunk, hogy csak örök vannak és őrzöttek.

Rothenstein Mór: Szóval az egész ország egy börtön.

Mivel három óra elmúlt, elnök az ülést félbeszakítja. Délután négy órakor Saly Endre folytatja beszédét.

Londonban ment át a párisi szovjetdelegáció

Páris, január 24. A szovjetkormány rendelkezésére Skobeleff, Oroszország párisi kereskedelmi megbízottja Londonba tette át székhelyét.

Venizelosz az uralkodóház detronizálását követeli

(Athén, jan. 24. Venizelosz legutóbbi beszédében kijelentette, hogy Görögországnak nincs szüksége monarchiára. A köztársasági párt vezére javaslatot terjesztett be a nemzetgyűlésen, melyben az uralkodóház detronizálását és a köztársaság kikiáltását követeli.

Svédország kilép a népszövetségből

Stockholm, január 24. A svéd parlament mindkét házában javaslatot terjesztettek elő, amelyben indítványozzák, hogy Svédország lépjen ki a népszövetségből, mert bebizonyult, hogy nem alkalmas a vállalt feladatok megvalósítására.

az esküt várta be utódát. a Ruhr-kérdésbe

elyezéséről határoztak. ancia fővárosban miniszterelnöknek Fran- leges terveiről beszél.

d kifejezést, onyban az eddig is ekövetkezni. E lehe- an a „Petit Parisien“ aményre jutnak, hogy a Ruhr-politika terén kell elébevágna a nak.

é készül kommunisták

si „Humanité“, a fran- zászeretben jelent meg munkásságát, hogy a léül öt percig szünet-

ülődtségre érkezett, me- népélyesen fogadott. enin halálának a híre, i gyászruhát öltöttek, rögtön visszautaztak

n halála nem jelent ikai változást

nt Lenin utódja állí- párt elnöke lesz. Az eséről a szovjetkörtár- zonhatodikán összeül

Rikoffot és Kamenevet ellátásával. A szovjet- éje szerint az országos ja tenni a szükséges kormány munkájának sát biztosíthatják. A zszák, hogy a kormány- e Kamenev, Zinovjev ja, hogy Lenin halála előidézeni a jelenlegi folyása az ország bel-

betegem Moszkvába

később megláttam, akott el a piacon,

ondotta az egyik — ni. — Micsoda élet musok fejükbe csap- üzennek a föld ki- irályának is — és az ellenség elé. p. hogyan fújják t. a rengeteg sok unak a vészharan- jra előbujnak a jó megfűrődjenek a kigyók tavasszal.

királygyilkosoknak! kem magamnak is lenni. — persze ör, itélet és végre- rályunk volna, nem yunk. Mégis csak olyan királyunk, ségünk volna.

olyannal, amilyen uk meg egyenesen !... ott be. tor ur, jöjjön be, ott.

felelt Gröndal és

dd lassam azt az egyik és már ki óztak és Jákob éwyvel.

Három angol

ereszkedett le eddig az egyiptomi sirba. Lenn, a néma sötétségben az évezredek mult misztikumát várt rájuk. Régibecsü, gazdag aranyedényeket hoztak magukkal, amelyek rejtelmes betűvetése az egyiptusi titkokat rejtette el a kutató három angol szeme előtt. Mit hoztak még? A régi idők titkait keresték. Az edények, a szarkofágok és a mumiák halotti ábrázata mögött azt a rejtelmes időt keresték, amelyről a ma embere csak sejtelmén keresztül tud halvány képet testeni magának. Hoztak valamit, amiről tudósításunk nem számolt be, szavuk se esett róla, szemük bogarában a sötétség valamilyen csudálatos fényét, valami olyan titkot, amit ki se tudtak volna fejteni, ami belelopózott életük legtitkosabb rejtekébe és onnan kondított ki sötétben szemük megtört üvegablakán. Aki lennjárt az egyiptomi sirban, méla, hallgatós, fájdalmas ti, tokkal tért onnan vissza, amit maga sem értett, de érzett mélyesen. A sötétség átkát hozta fel magával és ez az átok gyorsan beteljesedett rajta. A három angol visszatért az évezredek sirtól, de a sir gyorsan elkérte őket magának. A három angol a sötétségből a halál sötétségébe költözött. Az egyiket kígyó marta halálra, a másik vérmérgező sebébe pusztult bele, a harmadikat ragály vitte. A negyedik, mert le ment a negyedik is, nyomon követte az első hármát: Sir Archibald Douglas Reid, a világhírű röntgenspecialista, aki Tutankhamen mumiáját a röntgen áthatoló sugaraival akarta megvilágítani. Négy angol, négy bátor kutató járt az egyiptomi sir sötétjében, négy kutató ma már csöndes sirtörtek szomorú fűzei alatt fekszik.

Ez történt...

Nem, majd udvarias leszek — a kutyafáját. Móríc Zsigmond „Buzakalász” című új darabjának főpróbája után az ügyeletes rendőrfogalmazó jelenlétében kifogásolta, hogy a darab második felvonásában Táray Ferenc vallásghalázó kifejezést mond szerepében s ezért a színészt feljelentette. A második felvonásban ugyanis, amikor Kiss Endre polgármesternek azt mondja a felesége, hogy „most is sértegetsz”, a polgármester (Táray) indulatosan vág vissza: „Nem, majd udvarias leszek, a kutya i...!” Ez volt a kifogásolt rész, emiatt jelentették fel Tárayt. Az egész színházi világ kíváncsian várja az ügy fejleményeit. A premieren Táray már a következőképpen mondta szerepének kifogásolt részét: „Nem, majd udvarias leszek, a kutyafáját!”

Érzéstelenítés nélkül, de mégis érzéstelenítéssel. Az egyik, zsidó körökben jólismert kolozsvári fogorvost néhány nappal ezelőtt egy falusi paarsztgazda kereste fel a rendelőjében. A szerencsétlen fájdalomában féllábon táncolta körül a rendelőszobát. A fogorvos végül is elkapta ugrándozó páciensét és gyakorlott mozdulattal préselte bele a barátságatlan karosszékbe. A páciens kitört szájából egy szörnyen odvas fog feketéllett ki.

A fogorvos megcsóválta a fejét:

— Hát urambátyám — mondotta — erre már nincs orvosság, ki kell húzni.

— Ha meg kell lenni — felelt a páciens — de mit kóstál.

— Érzéstelenítéssel száz lejbe, érzéstelenítés nélkül negyven lejbe.

A paraszt keserves arcot vágott, savanyuan mustrálta végig a kinzószerszámokat, aztán nagy keservesen kinyögte:

— Hát legyen érzéstelenítéssel...

A fogorvos előkészítette a szerszámait, injekciós tűt sterilizált és anaestétikumot fecskendezett páciense foghúsába.

— No most — mondotta végre — tíz percet várunk kell, míg hat az injekció.

— Igen, — örvendezett a paraszt — akkor elszaladok egy kicsit a szomszédházba, van ott egy kis dolgom, egy szusz alatt elvégzem azt is.

A paraszt elment, az orvos meg várt tíz percet, félórát, egy órát, de egész délután hiába várta vissza a beteget.

Ma azután a fogorvos összetalálkozott az utcán a tőzsomszédjában lakó kollégájával, aki érdekes eseteket mesélt el a praksisából.

— Képzeld kolléga ur, — mesélte — néhány nap előtt egy falusi paraszt járt nálam. A félarca akkora volt, mint egy cipő, az egyik zápfogán pedig egy akkora lyuk, hogy a hüvelykujjam kényelmesen belefért. Azt mondta, huzzom ki. Megkérdeztem, hogy érzéstelenítsem-e? N m akarta. Nekifogtam, mondhatom nehéz munka volt, három darabban szedtem ki a gyökeret. A betegem pedig meg sem moccant, hang nélkül tűrte. — Hát nem csodálatos?

Ujabb vizsgálatot indítottak a nagyváradi zsidó liceum ellen

Pteancu bizták meg a vizsgálat lefolytatásával

(Bukarest, január 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentette annak idején az Uj Kelet, hogy Anghelescu közoktatásügyi miniszter Pteancu közoktatásügyi felügyelő javaslatára megvonta a nagyváradi zsidó liceum nyilvánossági jogát azzal az indoklással, hogy az intézet igazgatósága nem hajtott végre a tannyelvre vonatkozó miniszteri rendeletet.

A liceum kuratóriuma nyomban a nyilvánossági jogot megvonó intézkedés után hosszabb beadványt intézett a közoktatásügyi miniszterhez, amelyben kifejtette, hogy az iskola mindenben igyekezett megfelelni a kormány utasításainak, így az első osztályban már be is vezette a román tannyelvet és a felsőbb osztályokban is intenzíven folyt a romanizálás, de figyelembe kellett venni a pedagógiai szempontokat és az anyanyelv által determinált oktatási lehetőségeket, amelyek nélkül az iskola

nem felelhet meg hivatásának. A kuratórium úgy határozott, hogy a miniszteri válasz leérkezéig az iskola nyilvánossági jog nélkül és változatlan tantervvel működik tovább.

Annál nagyobb felűnést kelt az „Universul” jelentése, amely szerint a közoktatásügyi miniszter tegnap táviratot kapott Nagyváradról, hogy az ottani zsidóliceum semmibe sem veszi az iskolatörvényeket és a román nyelven való oktatást nem valósította meg. Anghelescu közoktatásügyi miniszter megbízta Pteancu közoktatásügyi felügyelőt a vizsgálat lefolytatásával. Amennyiben az intézet ellen felhozott vádak beigazolódnak, úgy azonnal bezárják. A tanügyi hatóságok távirati jelentése ilyenformán csakis a helyzet nem ismerésén alapulhat, bár a kormány ismeretes iskolapolitikája egyáltalán nem zárja ki, hogy most is egy újabb hajszáról van szó.

Utlevélszerzéshez is szükséges lesz az arcképes igazolvány

Módosítások a személyazonossági igazolványok kiállításánál. Kettősztják a bejelentőhivatalait. Ezenül két fényképet kell vinni a jelentkezőknek. Szigorú ellenőrzés alatt lesz mindenki

(Kolozsvár, jan. 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Két hét alatt, amióta Kolozsváron megkezdették az új személyazonossági igazolványok kiállítását, a bejelentőhivatal rájött, hogy ezt az óriási munkát nem végezheti el az eredeti tervek szerint, melyek sok közrejátszó momentumot nem vesznek figyelembe. Az időközben mutatkozott hiány és fogyatékoságok pótlására Mihnea Pál rendőrkapitány, a bejelentőhivatal főnöke a mai nappal

újabb póttintézkedéseket léptetett életbe.

Ezentul a személyazonossági igazolványok kiállításához minden jelentkezőnek két darab arcképet kell magával vinnie. Az egyik arckép az igazolványba kerül bele, a másikat a rendőrség visszatartja. A fényképek másod példányát a bejelentőhivatal személyre szóló törzslapon fogja megőrizni, hogy később az ellenőrzést pontosan gyakorolhassa. Azok a kolozsvári lakosok akiknek eddig egy darab fénykép ellenében már kiadták a személyazonossági igazolványt, később meghatározandó időpontban, valószínűleg a jelentkezések lezárása után,

ismét jelentkezni lesznek kénytelenek,

hogy a második fényképet pótlólag beadják. Ez az intézkedés a regáltbeli rendszernek Erdélybe való bevezetését jelenti.

Az óriási munkára való tekintettel Mihnea Pál elhatározta, hogy a személyazonossági bizonyítványok kiadását decentralizálni fogja. Ecélből érint-

Pompadour

(Bemutató a kolozsvári Magyar Színházban)

A kedves, mosolygós monoklis Leo Fall legújabb operettjét Berlinben játszották először és a főszerepet Fritzi Massary, Európának talán legtemperamentumosabb primadonnája játszotta. Premier előtt partnerei és igazgatója éppen úgy félték attól, mint a színházak habitúi, hogy Massary ebben a szerepében jóval tulnő majd a Berlinben megengedett „játékmodorolénkség”-en (Spielartlehaftigkeit) és Pompadour marquise gyakran triviális, de igen gyakran előkelően finom, vagy finomkodó alakjából berlini mosonót fog csinálni. Kellemes volt a meglepetés, amikor a premieren Massary olyan Pompadour volt, amilyennek mindnyájan, a földszinten is, de a karzaton is elképzelték. Egyszerre fellángolt Berlinben a Massary-láz, a legrosszabb konjunktúra idején tömött házak előtt ment a Pompadour és minden berlini ezt dudolta hazafelé menet:

— Josef, ach Josef, was bist Du so keusch.

Fritzi Massary, akit „átszállóprimadonnának” hívnak barátai, talán a századik előadás után átszállt Bécsbe, ahová szintén sok értékes siker fűzi. Berlin azonban követelte Pompadourt és ekkor a szép Hilde Wörner vette át a szerepet. Hilde Wörner exteriurjéhez talán jobban illett a szerep, szép volt, elegáns volt, Pompadourjában nem volt annyi élet, mint Massaryében, azonban Hilde Wörner az ifjuság forszírozta. A hideg és komoly német diákok szerelmesei lettek a gyönyörű rőt-haju primadonnába.

Bécsben szenzációs külsőségek között folyt le a premier, soha még bécsi ázsziatörök olyan sok pénzt nem kerestek, mint akkor. Fritzi Massary nevét visszhangozta az öreg város és Massary meg-

kezésbe lépett a városi tanáccsal és kérte, hogy állapítson meg legalább még egy helyet, ahol a jelentkezők megtörténjen. A szükséges munkaerőt már a napokban beosztják az új jelentkezői központhoz. Mihnea rendőrkapitány végül kijelentette, hogy az arcképes személyazonossági igazolványok valószínűleg meg fogják könnyíteni az utlevélszerzést, minthogy a fényképes igazolvány kiállításához majdnem ugyanazok az iratok szükségesek, mint az utlevélhez. Erről azonban csak a jelentkezések befejezése után fognak végleg dönteni a felettes hatóságok.

A vasművek állami centralizálása

(Bukarest, január 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az „Argus” szerint tegnap délután a miniszterelnök lakásán fontos értekezletet tartottak, amelyen állítólag arról volt szó, hogy az ország összes állami fémipari vállalatait egyetlen nagy vállalattá koncentralizálják. A vállalat bázisa Resica lenne, ehhez csatlakoznának a kudzsiri, a hunyadi, az aradi Astra és más nagyvállalatok.

Az állam a koncentrált nagyvállalatban a kudzsiri és hunyadi állami dominiumokkal és készpénzzel is részesedni fog. A kommercializálás rendszere tehát a törzst-rendszer mintájára alakulna ki. Ez a rendszer a belföldi fémipar termelés monopóliumát fogja előidézni. Ez esetben a külföldi tőke figyelme nagy mértékben fog Románia felé fordulni, ha látni fogja a kormány terveinek komolyságát.

érdemelte az elismerést, Szenzációsan jó pszichológusnak bizonyult; bécsi Pompadourja más volt, mint a berlini Pompadour és mégis, mind a kettő Pompadour marquise volt. Ha így játszott volna Berlinben, nem lett volna olyan sikere, viszont Bécsben faryar, udvariassági tapssal honorálták volna a berlini Pompadourt.

Beöthy László és Roboz Imre hosszú küzdelmet folytatott a darabért, ennek a harcnak Roboz lett a győztese, a Fővárosi Operaszínház hozta ki szenzációs előadásban és Fedák Sári, aki bizony a Bajaderban sokat veszített nimbuszából, életének legnagyobb színészi sikerét aratta.

Érdekes itt megemlíteni, hogy nyáron Leo Fall pompás villájában találkoztára jönnek össze a metropolisok Pompadourjai. Csak hogy akkor már köztük lesznek a londoni, newyorki, krisztianiai és római Pompadourok is.

Ugy sejtjük, hogy a kolozsvári Pompadour nem lesz jelen az érdekes találkón. És ezzel nem akarjuk azt mondani, hogy Zöldhelyi Anna nem tett volna meg minden lehetőt a siker érdekében. Sőt. Játékban és éneken kiváló volt, toalettoi pedig, nagyvárosi mértékkel mérve is, ragyogóan szépek és drágák voltak. A többi szereplők is, első sorban Tolnai Andor, mind jók voltak. És mégis meg kell állapítani, hogy talán Kolozsvár az egyetlen hely, ahol ez az igazán európai sikerű, nagy-szerű zenéjű és finom librettójú darab csufosan megbukott. A közönség köréből még az udvariasági taps is alig hangzott fel. Hol volt a hiba, alig lehetne pontosan meghatározni. Talán a rendezésben, talán másutt. Pedig kár volt az estéért, kár volt az igazán szép operettért és kár volt a házat zsufoltáson is tul megtöltő közönségért.

Az Uj K...
Szerkeszt...
Az Uj K...
Előfizet...
fé

Ezt m...

A

emelő v...
bos cikk...
és hitk...
zsidók...
kal teh...
zába és...
mosolyo...
mos. Ig...
nyen és...
engedték...
ünnepe...
a neve...
házavata...
volna m...
doltam i...
hetnék e...
desre, hi...
met, nem...
bizonyos...
csak nem...
feld írta...
gyok én...
nem men...
hitközség...
azért ker...
tett másk...

egész bá...
olyan em...
elnök ur...
Ezek a n...
festménye...
pésnyi kö...
elnök a f...
mégis tév...
zsidók, ak...
hálistenne...
ha kívánc...
pésnyi kö...
menni. A...
megláthatj...
ki az ételt...
megtudtam...
most adott...
beavatott...
tokban. Ez...
ményben r...
tem el hoz...
tam, hogy...
alighanem

— N...
tudom, szá...
szom érte...
Hiszen tudj...
millomos...
letörölt zsi...
volt. De én...
elég billöle...
és milliom...
menházát m...
ifjak menh...
nagy, nagy...
hogy egysz...
van még né...
menházának...
mi építjük...
az erdélyi z...
falunk, a m...
felelt volna...
az agognak...
akarna-e seg...

Mégis...
Csupa kivá...
rom lépésny...
szer meg is...
— Az...
Tudomásunkra...
vári előfizetőit...
nevünkben első...
tetjük kolozsv...
jelenleg csak...
Imre ur, aki a...
kiállított igaz...
kiadóhivatala.

...nak. A kuratórium miniszteri válasz le- nösségi jog nélkül és ködik tovább. ...nést kelt az "Uni- szerint a közoktatás- iratot kapott Nagy- zsidóiceum semmibe nyeket és a román m valóította meg. miniszter megbizta elügyelót a vizsgálat en az intézet ellen ...nak, ugy azonnal gok távirati jelentése zet nem ismerésel ismeretes iskolapoli- a ki, hogy most is ...ó.

lesz

Kettősosztják szőknek. Szigoru

...sal és kérte, hogy egy helyet, ahol a szükségese munkaerőt új jelentkezési köz- ny végül kijelentette, nösségi igazolványok yiteni az utlevélszer- igazolvány kiállításá- iratok szükségese, ban csak a jelent- k végleg dönteni a

centralizálása

Az Uj Kelet tudó- tegnap délután a értekezletet tartottak, b, hogy az ország ösz- egyetlen nagy vál- allalat bázisa Resica kudzsiri, a hunyadi, allalatok.

t nagyvállalatban a miniumokkal és kész- ommercializálás rend- intájára alakulna ki. bar termelés mono- setben a külföldi tüke Románia felé for- nány terveinek ko-

ciósan jó pszicholo- adourja más volt, mégis, mind a kettő gy játszott a volna an sikere, viszont tapssal honorálták

Imre hosszu küz- nek a harcnak Ro- Operaszínház hozta ak Sári, aki bizony mbuszából, életének ta.

hogy nyáron Leo bra jönnek össze a akhogy akkor már orki, krisztianiai és

ozsvári Pompadour ozón. És ezzel nem dhelyi Anna nem siker érdekében. ló volt, toalettjei érve is, ragyogóan i szereplők is, első- voltak. És mégis Colozsvár az egyet- pái sikerű, nagy- darab csufosan még az udvarias- Hol volt a hiba, zni. Talán a ren- tr volt az estéért, ért és kár volt a közönséért.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő. Felelős szerkeszte. Dr. Marton Ernő Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás meg- jelölésével engedjük meg. Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei félévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Ezt mondanám a váradi milliomosnak

A váradiak azt mondták, hogy lélek- emelő volt. És az újságok is, a váradiak, hasá- bos cikkekben számoltak be a dolgról. Papok és hitközségi elnökök szónokoltak, szegény zsidók, agg emberek és agg asszonyok, maguk- kal tehetetlen öregek bevonultak az aggok há- zába és boldog, szomorú meglegedésük mögött mosolyogva húzódtak meg egy váradi millio- mos. Igazában, csak akart meghuzódni, szeré- nyen és névtelenül, de a váradi zsidók nem engedték. A zsidó aggok menházának felavató ünnepségén az egybegyűltek torkán kirobbant a neve. En már csak megkésve érkeztem a házavatóhoz és kár, mert nagyon is szerettem volna megnézni az arcát, ugy messziről. Gond- oltam is: újságíró vagyok, miért is ne me- hetnék el hozzá egy kis beszélgetésre, érdeklő- désre, hiszen ez szokás. De isten látja a lelke- met, nem nagyon szeretem a milliomosokat, — bizonyosan azért, mert én nem vagyok az. Ha- csak nem úgy, ahogyan a drága Morris Rosen- field írta saját magáról: „Könnymilliomos va- gyok én — és siratom a milliókat.“ Hát csak nem mentem el a nagy urhoz. És amikor a hitközség elnökével beszélgettem, akkor is csak azért került szóba a neve, mert hát nem lehe- tett másképen.

Igen, a Diósy, — mondotta az elnök — egész bátran meglátogathatta volna, az nem olyan ember. — En meg azt mondtam: tudja elnök ur jobb az így. És még hozzátettem: Ezek a milliomosok olyanok, mint a modern festmények: csak messziről szépek. Három lé- pésnyi közelből élvezhetetlenek. A hitközségi elnök a fejét rázta és azt mondotta: ez egyszer mégis tévedett. Egyszerű emberek, egyszerű zsidók, akikre igazán rá lehet mondani, hogy hálistennek milliomosok. Ő meg a felesége. Es ha kíváncsi rá, hogy hogyan hatnak három lé- pésnyi közelből, hát nem is a lakásukba kell menni. A feleségét, a milliomosnét minden nap megláthatja a zsidó népkonyhán: ő maga osztja ki az ételt a szegények között. — Aztán még megtudtam azt is, hogy az a százezer lej, amit most adott az aggnak, még nem minden. A beavatottak máris újabb százezerről tudnak ti- tokban. Ez is az aggok házának. De végered- ményben mégis csak örültem, hogy nem men- tem el hozzá. Mert ugy hamarjában elgondol- tam, hogy mi mindent mondtam volna neki, alighanem ilyesmit:

Nagyur, ön százezret adott és ugy tudom, százezretet fog még adni. Nem harag- szom érte, pedig engem tett szegényebbé vele. Hiszen tudja: én is milliomos vagyok: könny- milliomos — és azok a könnyek, amiket ön letörölt zsidó orcákról, az én vagyonom része volt. De én nem haragszom érte: marad még elég belőle. A könnyből. De jó uram, nagyur és milliomos kartársam! Ha már az aggok menházát megalapozta, nem akarna segíteni az ifjak menházának fölépítésében is? Épül egy nagy, nagy és szent menház és milliók várják, hogy egyszer már tető alá jusson. És ott is van még néhány könny letörülmi való. És a menházának van egy kicsiny szobája, ezt éppen mi építjük, erdélyi zsidók, ugy hívják, hogy: az erdélyi zsidó falu Erec Jiszraelben. A mi falunk, a mi fiataljaink részére. — Vajjon mit felelt volna minderre a váradi milliomos, aki az aggnak már épített menházát. Vajjon akarna-e segíteni az Ifjak Menházának is?

Mégis csak el kellett volna menni hozzá. Csupa kíváncsiságból. Hogy milyen lehet há- rom lépésnyi közelből. Ugy hiszem, még egy- szer meg is teszem.

Az Uj Kelet kolozsvári előfizetőihez. Tudomásunkra jutott, hogy az Uj Kelet kolozs- vári előfizetőit illetéktelen egyén járja sorra és nevünkben előfizetési díjakat inkasszál. Figyelme- ztjük kolozsvári előfizetőinket, hogy Kolozsváron jelenleg csak egyetlen inkasszásunk van Taricska Imre ur, aki a kiadóhivatalunk által szabályszerűen kiállított igazolvánnyal rendelkezik. Az Uj Kelet kiadóhivatala.

UJ KELET

Uj sziget az Indiai Oceánon. London- ból jelentik: Kalkuttai kábeltávirat jelentése sze- rint az Indiai Oceánon új sziget bukkant fel, amely- nek megjelenését olyan természeti esemény vált- kerülte. A szigetre először a „Chardina“ gyors- gőzös bukkant rá Rangoruból Akyan felé vivő ut- jában. A gőzös drótnélküli hívására a közelben lévő „Chittagang“ gőzös is a helyszíre sietett. A két hajó kapitánya megállapította, hogy az új szig- et 450 méter hosszú és 9 méter széles, köröskör- rül korallszigetek övezik. A hajó kapitányának je- lentésére az angol természettudományi társaság bi- zottságot küldött ki az új sziget tanulmányozására.

A kolozsvári piacot az Erzsébet- fürdő mögé helyezik. Régóta foglalkozik Ko- lozvár városi tanácsa a piacnak a Széchenyi- térről való elhelyezése kérdésével. Ujabbban Vikol Klára ajánlata keltett figyelmet a város- házában. Vikol Klára az Erzsébet-fürdő háttamö- gött lévő nagykiterjedésű telkét ajánlotta fel megvételre a tanácsnak. A tanácsnak meg is van a hajlandósága ahhoz, hogy ezt a területet megvegye, mert a külön- böző helyen szétszórt piacokat e helyen köny- nyen lehetne összpontosítani. A tanács Vikol Klára ajánlatát a pénzügyi és jogügyi bizott- ság elé fogja terjeszteni, mely fölött pénteken tartandó rendkívüli gyűlésén fog dönteni. A pénzügyi ügyosztály előzetes számításai szerint a telek megvétele a városra nézve kedvezőnek látszik, mert a befolyó helypénzekből a körül- belül négymillió lej körül forgó vételárat pár év alatt ki lehetne fizetni. A tanács költségve- tése ilyen nagy összeg felhasználását kizárja, azért, ha az eladóval esetleg létrejön a megállá- podás, a vételárat nagyobb kölcsönből fogják fedezni.

Csongrádi bál. A magyarországi zsidó- ság még mindig nem tudott felocsudni a csongrádi szörnű tragédia hatása alól. A zsidó sajtó tele van még a véres bál rettenetes emlékeivel. Jel- lemző a hangulatra az alább következő kis vers, amelyet Molnár Jenő, a tehetséges poéta írt a budapesti „Egyenlőség“-be:

Leányom, ne vedd föl a báli ruhát, Kószálnak az utcán vad emberkutyák.

Vért, vért, a te véredet szomjazza mind, Rut éjszaka ez, vérrel telehint.

Tagadd le az éved, ne légy fiatal, Ne csaljjon a bálba a mámor, a dal.

Izekre tipord jökédv poharát, Tanc és zene, jaj, most csakfa barát.

Csordultig a szívünk... csordul a vér, A gyilkos suttogva vackába tér.

Elég, óh, elég volt már a halott... Ne menj el a bálba, a Rém suhan ott.

Leányom, ne vedd föl a báli ruhát, Prédára lesködtek vad emberkutyák.

A csongrádi bombamerénylet hatása alatt egyéb- ként az összes zsidó bálók elmaradnak Magyar- országon, sőt a már összehívott estélyeket is sorra lemondták.

Felmentették állásától a kolozsvári klinikák igazgatóját. Dr. German Pompeit, a kolozsvári klinikák igazgatóját, aki ebbeli minősé- gében az impériumváltozás óta áll az intézet élén, a közoktatásügyi miniszter igazgatói állásától fel- mentette. Dr. German utódjára nézve még nem ér- kezett hivatalos értesítés a közoktatásügyi minisz- tériumtól.

Olcso könyvesportok

(Az Uj Kelet könyvosztályának akciója)

Az Uj Kelet könyvosztálya raktárán lévő köny- veit olcso csoportokban bocsátja az Uj Kelet olvasói rendelkezésére. Az olcso könyvesportok közlését itt kezdjük:

Hatvanlejes csoportok: I. Bath Hillel: In Bene Berach, Buber: Drei Legenden, Steinberg: Der Soldat des Zahren, Auerbach: Joab, Glaser: Gibborim. II. Hanna Cohn: Frauenfragen in Pa- lestina, Pinsker: Autoemancipation, Lichtheim: Aufbau des jüd. Palästina, Katznelsohn: Zionis- mus und Völkerverband, Gelhaus: Esra. Hatvanké- lejes csoport: Grotto: Zsidó reneszánsz (könye), Paneth: Utazásom a szentföldön, S. Werner: A zsidók jövője, S. Alejchem: A 13 Rubinsohn, Kabbalisták és csodatevők. Százlejes csoportok: I. S. Alejchem: Leégett nemesek, Kaczér: Golem ember akar lenni, Szabó: Szent Eliz, Fényes: Jidli első változása, Majrovics: Tóra és cionizmus. II. Biró Lajos: A zsidók útja, Ujvári Péter: A bosszu- álló Isten, Zengő hárfá (szavalókönyv könye), Nor- dau: Az asszimiláció tragédiája, Nordau: Doktor Kohn. Százötletejes csoport: Giszkalay János: Tamár, Nordau: Mesék, Bin Gorion: József és testvérei.

A portó, csomagolás és utánvételezés költ- sége a megrendelőt terheli.

Egy pozsonyi orvos felfedezése, amellyel meg lehet állapítani a születendő gyermek nemét. Párisból jelentik: Dr. Fried Izsák pozsonyi orvosi felfedezésének ismertetését nyújtotta be a párisi „Academie de medecine“-hez. A felfedezés alapján a születendő gyermek nemét tökéletes pontossággal meg lehet állapítani. Dr. Fried kísérletei alapján a terhes nő vérképének anali- ziséből már négy hónappal a gyermek megszületése előtt meg tudja állapítani, hogy a gyermek fiu, vagy lány lesz. Párisi orvosi körök óriási jelentő- séget tulajdonítanak a felfedezésnek, annál is in- kább, mert Fried dr. felfedezésével a prágai és párisi serológiai intézetben már eddig is sikeres kísérleteket végzett.

Befejezték a vizsgálatot az „Adeverul“ igazgatója elleni merényletben. Bukarestből jelentik: A vizsgálóbíró befejezte Bacaloglunak Rosenthal, az „Adeverul“ igazgatója ellen elköve- tett merénylete ügyében a vizsgálatot. Bacaloglu súlyos testisértséssel, Spataru és Lunghulescu pedig bűnrészességgel vádolva kerülnek a törvényszék elé.

Marzescu miniszter cefolja az új lak- bérleti törvényről szóló híreket. Bukarestből je- lentik: Marzescu igazságügyminiszter felhatal- mazta a Radort annak kijelentésére, hogy a la- pokban az új lakbérleti törvényre vonatkozólag eddig napvilágot látott hírek csak találgatások, mert a törvényjavaslat előkészítésével megbízott bizottság csak ma fogja első ülését tartani. A javaslatot an- nak elkészülte után publikálni fogja és a legsze- sebb körű megvitatásnak veti alá, hogy az összes érdekek a lehetőség szerint kielégítést nyerjenek.

A japán trónörökös esküvője után oldják meg a kormányválságot. Londonból jelentik: A japán udvarnál a trónörökös kö- zeli esküvője alkalmából diplomáciai fogadás volt, amelyen az angol, francia, olasz, dán és német nagykövetekek és az amerikai ügyvivő je- lentek meg. A megjelentek nevében a dán kínai követ kifejezte szerencsekívánatait és át- nyújtotta a nászajándékokat. A japán kormány bukofélben van, de a válság megoldását az es- küvő utánra halasztották.

Ujabb forgalmi zavarok. Bukarestből jelentik: A regátban az árutorlódás a vasutakon még mindig nem szűnt meg. Emiatt a kereskedők és szállítók körében nagy az elkeseredés. Sulyos- bitja a helyzetet az, hogy a román tengeri kikötők képtelenek forgalmuk kis részét is lebonyolítani, holott a dunai hajózás szünetelése miatt a tengeri forgalom a vasutra az eddiginél is nagyobb mér- tékben van ráutalva. A vasuti szolgálat hiánya okozza, hogy az ország különböző részei között a kereskedelmi összeköttetés nem tud kialakulni.

Nincs remény a bányamunkásság bé- rkérdésében a megegyezésre. Az állami bánya- munkásság a bányák igazgatójával folytatott béke- tárgyalások után szerdán kezdte meg Kolozsváron az új béketárgyalásokat, amelyeken az 1924. évre megkötendő új kollektív szerződést állapítják meg. A béketárgyalásokon a kereskedelmiügyi miniszter képviselőjében Jancu miniszteri tanácsos, a munka- ügyi miniszter képviselőjében Chirilla munkaügyi inspektor, továbbá a munkaadók képviselői, a Bá- nyászövetség képviselőjében Germán szövetségi elnök és a munkásság kiküldöttei. Nagybánáról Grupa András, Pável József és Szarka Sándor. Felsőbányáról: Mező, Lendeczky és Zsigmond Antal. Fernezelről: Pap Sándor, Erzsébetbányáról és Kohóvölgyről: Ohánovics bányamunkások vesznek részt. Chirilla inspektor kijelentése szerint a bérek emelése kérdésében megegyezésre nincs kilátás, mert a kereskedelmi minisztérium kiküldötte azon a vé- leleményen van, hogy a múlt év júliusi fizetésrende- zés alkalmával adott százsázalékos béremelések az újabb béremelést kizárják. A kérdés minden valószínűség szerint a döntőbíróhoz elé kerül. A munkaidő kérdésében remélhető, hogy a miniszté- rium kiküldötte figyelembe fogja venni a régi ma- gyar törvénynek azt a rendelkezését, amely a nyolc órai munkaidőbe beleszámítja a munkához szükséges előkészületeket is.

Rendőri hírek. Islai Ferenc gazdatiszt bejelentette a negyedik kerületi rendőrségen, hogy Hunyadi-utca 1. szám alatt levő pincéjéből 260 kg. hagymát elloptak. A nyomozás során Moholean detektívfelügyelő és Ávrám detektív elfogták az egyik tettetést Purger Ferencet, aki beismerete a lopást. Kihallgatása után átkísérik az ügyészségre. — Benedek Árpád református lelkész a negyedik kerületi rendőrségen feljelentette cselédjét, Kádár Máriát, akit lopáson ért. A lelkésztől többek között a napokban nagyobb értékű ruhaneműt is elloptak. Ezeknek egy darabját a templom harangozójának a feleségénél Marcu detektív megtalálta. A tolvaj cselédlányt és a harangozó feleségét, aki még nincs teljes beismerésben, átkísérték az ügyészségre.

KÖZGAZDASÁG

Visszaadják a devizaátutalás jogát a bankoknak

Megszűnik az autorizációs rendszer. Nagy könnyítéseket várnak a pénz államközi forgalmában

(Bukarest, január 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bankkörökben napok óta tartja magát a hír, hogy a kormány a devizaátutalások körül megszünteti az autorizációk rendszerét. Ezentúl devizaátutalásra jogosító autorizációt egyáltalán nem adnak ki, de hír szerint

a kormányban megvan a hajlandóság arra, hogy a valuták átutalásának jogát visszaadja azoknak, akik már ezelőtt is foglalkoztak devizaátutalással.

A kormány ugyanis belátta, hogy a célt, amelynek érdekében az autorizációk bevezetése történt, nem lehetett elérni ezzel az intézkedéssel. Egy esztendeje, hogy a lej emelkedését várták részben a bankautorizációktól, de ezt bizony nem hozta és a közgazdasági élet minden megnyilvánulása követelón kívánja az átutalás lehetőségeinek minél inkább való decentralizálását. Hiszen már az autorizációk kiboocsátásakor is valahogyan ez a szempont érvényesült, mert a legtöbb városban az új rezsim életbeléptekor

több banknak adtak autorizációt, mint a mennyi addig is foglalkozott átutalással.

Szakkörökből szerzett információink szerint a régi rendszerre való lehető vissza-

térésre éppen az a javaslat adta meg az impulzust, amelyet nemrégiben a Banca Nationala egyik igazgatója terjesztett a kormány elé. Ez a javaslat tudvalevőleg az eddig kiadott autorizációk visszavonását követelte és az átutalás egész komplexumát a Banca Nationala fiókjára bízta volna. E terv megvalósítása azonban kivihetetlennek látszott már csirájában is, hiszen az organizáció, munkája legalább egy esztendőt venne igénybe és ez idő alatt a pénz államközi forgalmában föltétlenül mélyreható változásoknak és könnyítéseknek kell beállaniok.

Ilyen szempontok miatt maradt el a Banca Nationala devizamopóliuma és körülbelül ezek a szempontok indítják a kormányt esetleg arra is, hogy szabaddá tegye ismét a devizaátutalás jogát.

Természetes, hogy az esetben, ha a régi rendszer jön vissza, elsősorban azok a pénzüntézetek utalhatnak át megint devizát, akik régebben is intenzíven foglalkoztak ezzel a banküzleti ággal. Nem valószínű azonban, hogy ezek közül mindegyik élni fog jogával, mint-hogy a legtöbbje már a banküzlet más fajtájára rendezkedett be.

Mintavásári engedélyt kér a kolozsvári kamara. Caciula Miklós, a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara titkára tegnap este Bukarestbe utazott, ahová fontos megbízásokkal ment. Többek között jóvá kell hagyatnia a kamara ezévi költségvetését a kereskedelemügyi minisztertől, akitől kéri fogja a nyárára tervezett kolozsvári mintavásár engedélyezését is. Beható tanácskozásokat fog illetékes tényezőkkel folytatni az ipari hitel-szövetkezetekről és tárgyalni fog Caciula titkár a hadügyminisztériummal is, hogy a VI. hadtest parancsnoksága fizesse meg háromévi házbérlételekét, mellyel azóta tartozik, amióta a katonaság elrekrutálta a már felszabadult kamarai székhatát. Caciula titkár vasárnap érkezik Kolozsvárra.

Egy nagy gyémántcég bukása. Amszterdamból jelentik: A gyémántciszolóiparban és a gyémántkereskedelemben nagy válság uralkodik. A munkások jórészt nem tudják foglalkoztatni, amióta a gyémántcsempészet minden országban megszűnt. E válság most egy híres gyémántcég bukásával kezdődött és a világpiacon is érezeti hatását. A Bries-cég 600.000 holland forint passzívával (körülbelül 46.200.000 lej) csődöt jelentett. A nagy cég összeomlása körül különben leginkább a londoni és amszterdami piac van jelentősebben érdekelve.

A bécsi kamara jubilál. Bécsből jelentik: A kereskedelmi és iparkamara január tizenötödikén ünnepelte fennállásának hetvenöt éves jubileumát. A bécsi kereskedelmi és iparkamara 1849-től 1851-ig az egyetlen kereskedelmi fórum volt Ausztriában, amikor kamarai törvény szabályozta a kereskedelmet és ipart érintő kérdéseket. Akkor angol mintára megszervezték az ország többi kereskedelmi és iparkamarákat, amelyek akkoriban a közgazdasági élet minden vonatkozásában a kormányok véleményező faktorai voltak. Az ország későbbben megalakult kamarái mind a bécsi kereskedelmi és iparkamara mintájára szervezkedtek és 1868-ban már a monarchia különböző tartományai-

ban működő kamarák törvény útján együttműködésre köteleztettek. A jubiláló kamarából fejlődött a „Handelspolitische Zentralstelle“, amely a monarchia összeomlásáig egyike volt a legtekintélyesebb kereskedelmi és ipari fórumoknak. Az önálló vámtarifára létrehozatalában és a külföldi államokkal megkötött szerződések előkészítésében a kamarának volt legtevékenyebb része. Az összeomlás után az ausztriai kamarák számára új kamaratörvény lépett életbe, amely a kamara hatáskörét kibővítette és hatósági jogkörrel látta el. A bécsi kamara jubileumán a szomszédos állami kamarák is képviseltették magukat.

A mai valutapiac

A francia frank újabb esése a piacot tartózkodóvá tette. Gyöngye forgalom mellett az árak ma így alakultak: osztrák korona 350-355, belföldi magyar korona 195-200, cseh korona 580-583, francia frank 9-10-9-20, svájci frank 34-80-34-90, dollár 201-202, font sterling 854-858, olasz líra 8-80-8-85, dinár 2-30-2-35.

Valutapiac január 24-én:

Bukarest. Devizák: Páris 905, Berlin —, London 850, Newyork 201, Róma 884, Zürich 35-00, Bécs 28-25, Prága 580, Budapest 75, Varsó 30.

Bukarest. Valuták: Napoleon 800, márka —, leva 130, török líra 100, font sterling 858, francia frank 955, svájci frank 36-00, olasz líra 895, drachma 400, dinár 225, dollár 200, lengyel márka 20, osztr. korona 28-5, magyar korona 55, cseh korona 575.

Zürich. Nyitás — Zárlat: Berlin 135-135, Amsterdam 214-60-214-5, Newyork 580-5-579-5, London 2443-2443, Páris 25-85-25-75, Milano 2515-2510, Prága 1680-1677-5, Budapest 198-75-200, Belgrád 663-75-662-5, Bukarest 290-290, Varsó —, Bécs 81³/₈-81-5.

Meglakult Szászvárosban a Sfatul. Mint értesülünk, Szászváros kereskedői az elmúlt hetekben megalakították a Sfatul Negustoresc ot-tani csoportját. Az egyesülésnek százhárom tagja van, tisztikara pedig így alakult: elnök Ion I. Vulcu, alelnökök Seiler Hans, Vulpe Teodor, Martin Dumitriu, pénztáros Reznar Adolf, titkárok Inisea Joan, Spitra Heinrich, Bede Sándor, jegyzők Dicu Valer, Oprean Silvestru és ügyész dr. Martini Róbert.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

H. Simon, Buia. Levélben válaszoltunk. A két bizonyítványt elküldtük.

S. Z. Szálva. A román érettségi bizonyítványokat Magyarországon egyelőre nem fogadják el, de a budapesti főiskolákra különben sem iratkozhatna be, mert a numerusz klauzusz miatt nem veszik fel az odaváló zsidó diákokat sem. A megélhetési viszonyok aránytalanul rosszabbak, minden átlag kétszerannyiba kerül ott, mint Romániában.

H. Adolf, Felsővisó. Az új erdőtervényt magyar fordításban bármelyik kolozsvári, vagy más városbeli nagyobb könyvkereskedésben megkaphatja a végrehajtási utasítással együtt.

I. M. Lacul Crisului. Forduljon az Erdélyrészi Palesztinahivatalhoz (Cluj, Calea Regele Ferdinand 48).

T. Gustav dr., Brünn. 1. Zuerst müssen Sie hier Ihr Diplom nostrifizieren lassen. Dabei haben Sie nebst den Sprachschwierigkeiten noch eine Reihe von Hindernissen zu überwinden. 2. Der günstigste Ausnahmefall bei Erlangung der Staatsbürgerschaft erfordert einen fünf- oder sechsjährigen Aufenthalt im Lande. 3. Ärzte können sich beim Militär nicht aktivieren lassen. Das hiesige System erfordert schon während der Universitätszeit den Militärdienst.

S. Mátyás, Gyulafehérvár. Ha nem sajnálja a fáradságot és szíveséget akar nekünk tenni, kérjük, közöljön velünk bővebbet mindarról, amit lapjában csak fatólag említ, esetleg gazdasági téren tett érdekes megfigyeléseket is.

V. József, Vulcan. Leveleire mindannyiszor válaszoltunk posta útján és ebben a rovatban is. Gyógyeljársát az orvosi vélemény nem találja alkalmazhatónak.

Öriási különlegességek, választékban (brilliánsárak, arany- és ezüst- és karóra (argentorezüst

disz-és ajándéktárgyak

szolid áron a legmodernebb kivitelben

FENYŐ ÉS BRAUNFELD

világvárosi ékszeráruházban Cluj, Piața Unirii 15. Interurban telefon 643

Róka, kelme, Szörmefestés,

vegytisztítás legszebb kivitelben

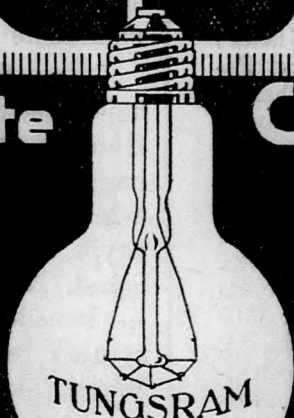
KRISTÁLY

nál Cluj. Telefon 500. Bővebb felvilágosítás az összes fiókokban

TUNGSRAM

ist die beste

Glühlampe

TUNGSRAM

APROHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szóig — 20 lei. Jellés hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésekkel a kiadóhivatalban vehetők át, vizsleltek a kívánt címre továbbítanak. Erre a célra a hirdetés díján kívül 2 lei 60 bani bélyegköltés fizetendő.

Vendéglői kiszolgálásban jártas zsidó leány fi-zetéssel és ellátással azo-nali alkalmazást nyer. — „Metropol“ kóserétterem, Oradea-Mare. 6742

Kettőszázézer lejjel tár-sat keresek üzemben levő jövedelmező vállalathoz, havi tiszta nyereség negy-venezer lej. Cím a kiadó-hivatalban. 6743

A legolcsóbb zsidó ifjusági könyvek: Bath Hillel: In Bene Berack, Buber: Drei Legenden, Steinberg: Der Soldat des Zaren, Auerbach: Joab, Glaser: Gibborim. Az öt kötet ára 60 lei és portó. A zsidó ifjuság nemcsak a zsidó ifjusági irodalmat ismeri meg, a német nyelv-ben is gyakorolja magát. Uj Kelet könyvosztálya. 2

Prima

bácskai

kender

Kapható:

HAVAS DEZSÓ
Timișoara

Zsidó családnál fiatalem-ber lakást és kosztot kap-hat. Egyetem-u. 5.

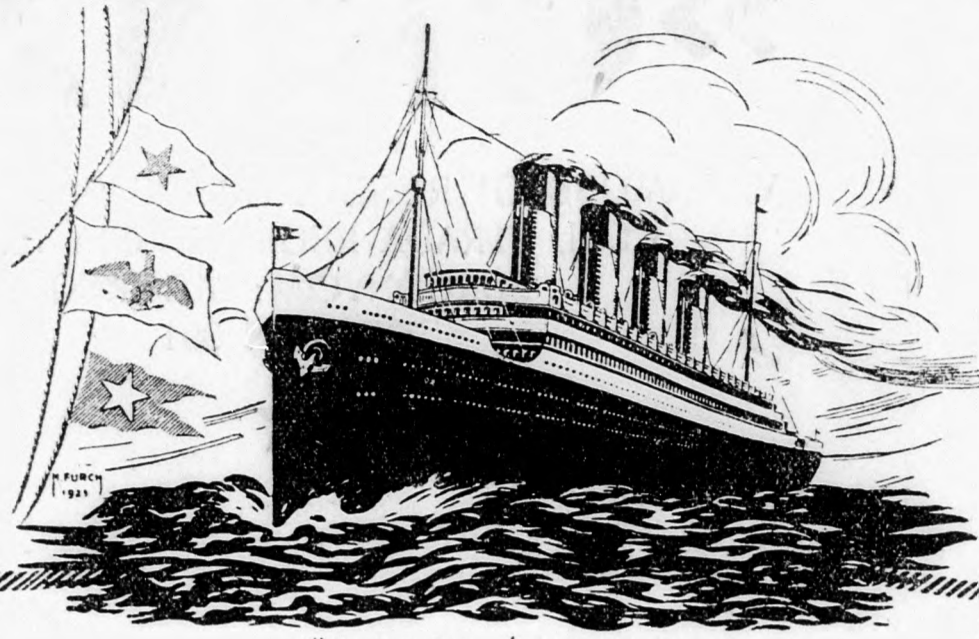
Eladók: 3 lőeres elek-trómotor, új kerékpár, férhőtönynek való finom sötétkék szövet teljes hoz-závalóval. Cluj, Str. Pata 114. szám.

Előírások

hitelesített űrmértékeket gyárt

GRÜNWARD JAKAB

bádogárüzeme, Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Viteazul (Széchenyi-t.) 13

KÖZVETLEN ÚTVONALAK

BUKAREJT - TEMESVÁR - NAGYVÁRAD ÉS HALMITÓL.

**Hamburg-
Bréma-
Antwerpen-
Cherbourg-on**

**Amerika-
Kanada-
Argentína-
Braziliába**

KERESZTÜL
A VILÁG LEGHIRESEBB GÖZHAJÓJÁN

HETENKINT 3-SZORI HAJÓINDULÁSSAL
AMERIKA-ÉS KANADÁBA

GYORS, KÉNYELMES ÉS BIZTOS. A 2 ÉS 3 OSZTÁLY BERENDEZÉSE
2-4 VAGY 6 SZEMÉLYES, KÜLÖN KABINJAIVAL FELÜLMULHATATLAN
ELSŐRENDEJŰ NÉMET KONVÉNYA ÉS KISZOLGÁLÁS.

PROSPECTUST ÉS HAJÓMENETRENDET INGYEN ÉS BERMENTVE KÜLD

N. BRÜCK & CO.

BUKAREJT * TIMIȘOARA - JOZEFTADT

TRADA / ARINDAR 112 * TR. L. C. BRATIANU / HERRENGA / E. 1168

ROMÁNIA LEGNAGYOBB HAJÓÜGYNÖKSÉGE
DIJTALAN FELVILÁGOSÍTÁS ÚTVELÉL-ÉS VIZUMÜGYEKBEŊ.
LEVELEZÉS MINDEN NYELVEN - IRJATOK AZONNAL!

Kisvasuti apróanyagot és „S“ talpfakapcsokat

raktárról szállítok

Hoffmann Sándor gépészmérnök gépműhelye Cluj-Kolozsvár, Székely-ut 2. szám alatt

„LEBEDA”

Első romániai ágynemű-, toll-, gyapju- és gyapot-
stb. feldolgozóvállalat rt.

Gyártunk:

paplant,
matrácot,
párnát és
mindennemű
ágyneműt.

Telefon 596

**Veszünk és
eladunk:**

lőszört,
disznószört,
kecskeszört,
gyapjut,
tollat,
afric és
Seegrast.

Villamos tollfosztógépünkön
tollfosztást, mosást, porzást és
tisztítást vállalunk.

Vállalunk:

kórházi,
közintézeti,
szállodai
felszerelések
szállítását.

Telefon 515

Gyár: Strada Jașilor (volt Nagyszamos-utca) 14.
Városi detailüzlet: Calea Victoriei (v. Kossuth L.-u.) 10.

Lusztig és Nussbächer

cnorkakülönlegességek állandó raktára
Cluj, C. Reg. Ferdinand 31

A DIANA GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐ

ERDÉLYBEN A
LEGMODERNEBB ÉS LEG-
HIGIENIKUSABB

GOERZ

Kamrák, objektívek,
tekeresfilm, filmpakk, leme-
zek, látsóvegek

Képes árjegyzéket ingyen, ber-
mentve kld:

I. B. Gibson vezérképviseelő Bucuresti, Str. Sevastopol 13

Mégis csak legjobb
a késnélküli borotváló
por, amely az ország
legrégibb gyártmánya

mely most ujonnan
átpreparálva,

az arcot nem marja és kellemes hatást hagy utána

„RASOL IDEAL”

Kapható 1/4, 1/2 kg. szép kivitelű csomagolásban.
5 kg. vétel franco-franco lei 130.—, kisebb meny-
nyiségben lei 30.— kgtint. Óvakodjunk az ártal-
mas utánzatoktól. Csak az „Ideal” felírásu valódi

Reszling József fodrász

Cluj, Calea Regele Ferdinand 30.

Nyomdák Dobozgyárak Könyvkötészetek figgelmébe!

Képviseljük:

Typograph G. m. b. H. Berlin:
Universal „B” típusu szedőgépek és alkatrészek
Frankenthal Schnellpressenfabrik, Frankenthal:
kő és könyvnyomdagépek, körforgó (rotációs) gépek
Heidelberger Schnellpressenfabrik, Heidelberg:
automatikus kiszolgálású tégely gyorsajtók

Chr. Mansfeld, Leipzig:
könyvkötészeti és cartonage gépek
Klinghard-sche Schriftgisserei u. messinglinien-
abrik, Leipzig: cím és kenyérírás, rézléniák.

Szállítunk raktárról:

a legkitűnőbb minőségű festéket, hengermasszát,
fűződrótot és a nyomdaiparban használt
összes anyagokat.

**Technica R.-T.
Tg.-Mureș**

Sürgöncym: Technica. — Telefon 3—36